

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΕΤΟΡΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΓΙΟΧΑΝΕΣΜΠΟΥΡΓΚ

Γιοχάνεσμπουργκ, 12 Νοεμβρίου 2018

Εκτιμήσεις για τις πιθανές επιπτώσεις του BREXIT στην οικονομία της Νοτ. Αφρικής.

Το Ην. Βασίλειο αποτελεί παραδοσιακά έναν από τους σημαντικότερους εμπορικούς και οικονομικούς εταίρους της Νοτ. Αφρικής. Οι διμερείς οικονομικές και εμπορικές σχέσεις, πέρα από τις εισαγωγές/εξαγωγές προϊόντων, εκτείνονται και σε τομείς όπως οι επενδύσεις, ο τουρισμός και οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες.

Το 2017, το Ην. Βασίλειο κατέλαβε την 8^η θέση στις νοτιοαφρικανικές εξαγωγές (\$ 3,5 δισ. / € 3,09 δισ., ήτοι ποσοστό 3,9% επί του συνόλου των νοτιοαφρικανικών εξαγωγών) και την 7^η θέση στις νοτιοαφρικανικές εισαγωγές (\$ 2,4 δισ. / € 2,2 δισ., ήτοι ποσοστό 3% επί του συνόλου των νοτιοαφρικανικών εισαγωγών). Διαχρονικά το Ην. Βασίλειο συγκαταλέγεται στους 10 σημαντικότερους εμπορικούς εταίρους της Νοτ. Αφρικής, τόσο από πλευράς εξαγωγών όσο και από πλευράς εισαγωγών, όπως φαίνεται και από τον παρακάτω πίνακα:

10 σημαντικότεροι εξαγωγικοί εταίροι της Νοτ. Αφρικής, το 2017 (αξία σε \$)

α/α	Χώρες	Εξαγωγές Νοτ. Αφρικής	% επί των εξαγωγών
1.	Κίνα	8,6 δισ.	9,6%
2.	Η.Π.Α	6,7 δισ.	7,5%
3.	Γερμανία	6,3 δισ.	7,1%
4.	Ιαπωνία	4,2 δισ.	4,7%
5.	Ινδία	4,2 δισ.	4,7%
6.	Μποτσουάνα	3,9 δισ.	4,3%
7.	Ναμίμπια	3,6 δισ.	4,0%
8.	Ην. Βασίλειο	3,5 δισ.	3,9%
9.	Μοζαμβίκη	3,0 δισ.	3,3%
10.	Ολλανδία	2,9 δισ.	3,2%

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Νοτ. Αφρικής Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Γιοχάνεσμπουργκ

10 σημαντικότεροι εισαγωγικοί εταίροι της Νοτ. Αφρικής, το 2017 (αξία σε \$)

α/α	Χώρες	Εισαγωγές Νοτ. Αφρικής	% επί των εισαγωγών
1.	Κίνα	15,2 δισ.	18,3%
2.	Γερμανία	9,5 δισ.	11,5%
3.	Η.Π.Α	5,4 δισ.	6,5%
4.	Ινδία	3,9 δισ.	4,7%
5.	Σαουδ.Αραβία	3,8 δισ.	4,6%
6.	Ιαπωνία	2,8 δισ.	3,4%
7.	Ην. Βασίλειο	2,4 δισ.	3,0%
8.	Ταϊλάνδη	2,3 δισ.	2,9%
9.	Ιταλία	2,2 δισ.	2,6%
10.	Γαλλία	2,1 δισ.	2,5%

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Νοτ. Αφρικής Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Γιοχάνεσμπουργκ

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας της Νοτ. Αφρικής, το σύνολο των κ-μ. της Ε.Ε. αποτελούν τον σημαντικότερο εμπορικό εταίρο των νοτιοαφρικανικών εισαγωγών/εξαγωγών, κατά 40% μεγαλύτερο από τον δεύτερο σημαντικότερο εμπορικό συνεργάτη της, την Αναπτυξιακή Κοινότητα Χωρών Νοτιότερης Αφρικής (Southern African Development Community-SADC), με 15 χώρες-μέλη: Αγκόλα, Ζάμπια, Ζιμπάμπουε, Λ.Δ. Κονγκό, Λεσότο, Μαδαγασκάρη, Μαλάουι, Μαυρίκιος, Μοζαμβίκη, Μποτσουάνα, Ναμίμπια, Νοτ. Αφρική, Σεϋχέλλες, Σουαζιλάνδη, Τανζανία.

Με εξαγωγικούς όρους, οι νοτιοαφρικανικές εξαγωγές, προς τα 28 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανήλθαν, συνολικά, το 2017, σε € 17,472 δισ., αντιπροσωπεύοντας το 22,1% του συνόλου των εξαγωγών της Νοτίου Αφρικής (ύψους € 78,969 δισ.). Αντίστοιχα οι εξαγωγές προς το Ηνωμένο Βασίλειο ανήλθαν, το 2017, σε € 3,090 δισ., απορροφώντας το 3,9% των συνολικών εξαγωγών της Νοτίου Αφρικής, ενώ στο πλαίσιο των κ-μ της Ε.Ε. το αντίστοιχο ποσοστό επί των εξαγωγών ανήλθε, το 2017, σε 17,6%, όπως φαίνεται και από τον παρακάτω πίνακα:

Έτη	Σύνολο Εξαγωγών Νοτ. Αφρικής (αξία σε δισ. €)	Εξαγωγές Νοτ. Αφρικής σε χώρες Ε.Ε. (αξία σε δισ. €)	Εξαγωγές Νοτ. Αφρικής σε χώρες Ε.Ε. (επί του συνόλου)	Εξαγωγές Νοτ. Αφρικής σε Ην. Βασίλειο (αξία σε δισ. €)	επί του συνόλου	επί του συνόλου χωρών Ε.Ε.
2010	68,699	14,108	20,5%	2,749	4,0%	19,4%
2011	78,997	15,117	19,1%	2,849	3,6%	18,8%
2012	77,808	13,660	17,5%	2,610	3,3%	19,1%
2013	72,576	13,026	17,9%	2,490	3,4%	19,1%
2014	69,495	13,681	19,6%	2,612	3,7%	19,0%
2015	73,471	15,199	20,6%	2,966	4,0%	19,5%
2016	68,955	15,433	22,3%	2,869	4,1%	18,5%
2017	78,969	17,472	22,1%	3,090	3,9%	17,6%

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Νοτ. Αφρικής

Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Γιοχάνεσμπουργκ

Με εισαγωγικούς όρους, οι νοτιοαφρικανικές εισαγωγές, από τα 28 κ-μ της Ε.Ε. ανήλθαν, συνολικά, το 2017, σε € 22,514 δισ., αντιπροσωπεύοντας το 22,5% του συνόλου των εισαγωγών της Νοτ. Αφρικής (ύψους € 73,789 δισ.). Αντίστοιχα οι εισαγωγές από το Ην. Βασίλειο ανήλθαν, το 2017, σε € 2,216 δισ., ήτοι 3% των συνολικών εισαγωγών της Νοτ. Αφρικής, ενώ στο πλαίσιο των κ-μ της Ε.Ε. το αντίστοιχο ποσοστό επί των εισαγωγών ανήλθε, το 2017, σε 9,8%, όπως καταγράφεται και στον κατωτέρω πίνακα:

Έτη	Σύνολο Εισαγωγών Νοτ. Αφρικής (αξία σε δισ. €)	Εισαγωγές Νοτ. Αφρικής από χώρες Ε.Ε. (αξία σε δισ. €)	Εισαγωγές Νοτ. Αφρικής από χώρες Ε.Ε. (επί του συνόλου)	Εισαγωγές Νοτ. Αφρικής από Ην. Βασίλειο (αξία σε δισ. €)	επί του συνόλου	επί του συνόλου χωρών Ε.Ε.
2010	62,499	19,389	19,3%	2,313	3,7%	11,9%
2011	74,628	22,255	22,2%	2,971	3,9%	13,3%
2012	81,427	22,690	22,6%	2,746	3,3%	12,1%
2013	77,973	22,046	22,0%	2,522	3,2%	11,4%
2014	75,243	20,838	20,8%	2,464	3,2%	11,8%
2015	77,159	22,705	22,7%	2,482	3,2%	10,9%
2016	67,855	20,887	20,8%	1,962	2,8%	9,3%
2017	73,789	22,514	22,5%	2,216	3,0%	9,8%

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Νοτ. Αφρικής

Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Γιοχάνεσμπουργκ

Ειδικότερα όσον αφορά στο διμερές εμπόριο Νοτ. Αφρικής-Ην. Βασιλείου, τα τελευταία τέσσερα έτη, το εμπορικό ισοζύγιο είναι πλεονασματικό υπέρ της Νοτ. Αφρικής, ενώ και ο όγκος του διμερούς εμπορίου, μετά από μια μείωση το 2016, ανέκαμψε το 2017 και επανήλθε στα συνήθη επίπεδα άνω των 5 € δις. σε ετήσια βάση (βλ. παρακάτω πίνακα):

Έτη	Εξαγωγές Νοτ. Αφρικής σε Ην. Βασίλειο (αξία σε δις. €)	Εισαγωγές Νοτ. Αφρικής από Ην. Βασίλειο (αξία σε δις. €)	Διμερές Εμπορικό Ισοζύγιο (αξία σε δις. €)	Όγκος Διμερούς Εμπορίου (αξία σε δις. €)
2010	2,749	2,313	+0,436	5,062
2011	2,849	2,971	-0,122	5,820
2012	2,610	2,746	-0,136	5,356
2013	2,490	2,522	-0,032	5,012
2014	2,612	2,464	+0,148	5,076
2015	2,966	2,482	+0,484	5,448
2016	2,869	1,962	+0,907	4,831
2017	3,090	2,216	+0,874	5,306

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Νοτ. Αφρικής Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Γιοχάνεσμπουργκ

Στις εξαγωγές της Νοτίου Αφρικής προς το Ηνωμένο Βασίλειο κυριαρχούν 3 κατηγορίες προϊόντων:

- πολύτιμα μέταλλα και λίθοι (39% του συνόλου των εξαγωγών προς το Ηνωμένο Βασίλειο)
- φρούτα και ξηροί καρποί, αλλά κυρίως φρέσκα φρούτα (16% επί του συνόλου των εξαγωγών)
- αυτοκίνητα και ανταλλακτικά/εξαρτήματα οχημάτων (15% επί του συνόλου των εξαγωγών)

Αυτές οι τρεις δασμ. κλάσεις (71, 08 και 87 αντίστοιχα), αποτελούν το 70% του συνόλου των εξαγωγών της Νοτίου Αφρικής προς το Ηνωμένο Βασίλειο. Ειδικότερα το Ην. Βασίλειο αποτελεί την τρίτη σημαντικότερη αγορά για τις εξαγωγές των νοτιοαφρικανικών αγροτικών προϊόντων. Το 40% περίπου των εξαγωγών εξωτικών φρούτων, το 30% του συνόλου των εξαγωγών φρούτων καθώς και το 25% των εξαγωγών οίνων, είχαν σαν προορισμό την βρετανική αγορά. Σε ορισμένους τομείς και περιοχές, όπως για παράδειγμα αγροτικά προϊόντα από την περιοχή του Δυτικού Ακρωτηρίου, οι εξαγωγές προς το Ηνωμένο Βασίλειο είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την τοπική οικονομία.

Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι το μέγεθος των νοτιοαφρικανικών εξαγωγών προς το Ην. Βασίλειο είναι αρκετά σημαντικό (€ 3,090 δις. το 2017), η σημασία των εμπορικών εξαγωγών της Νοτίου Αφρικής θα πρέπει να ιδωθεί στη σωστή της διάσταση χωρίς να υπερεκτιμηθεί. Ειδικότερα χώρες της Υποσαχάριας Αφρικής, όπως Μποτσουάνα, Ναμίμπια, Ζάμπια, Ζιμπάμπουε, Λ.Δ. Κονγκό αποτελούν εξίσου σημαντικούς και σταθερούς αποδέκτες των νοτιοαφρικανικών εξαγωγών, ενώ Κίνα και Ινδία αποτελούν από μόνες τους σταθερό σημείο αναφοράς.

Αντιθέτως, οι οικονομικοί δεσμοί μεταξύ Νοτίου Αφρικής και Ηνωμένου Βασιλείου στον τομέα των επενδύσεων είναι μείζονος σημασίας. Η Νότια Αφρική αποτελεί τον μεγαλύτερο αποδέκτη των βρετανικών Άμεσων Ξένων Επενδύσεων-ΑΞΕ (FDI), με ιδιαίτερο επενδυτικό ενδιαφέρον να καταγράφεται στον τομέα των εξορύξεων, των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και των επενδύσεων χαρτοφυλακίου. Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται, για το 2016, οι ΑΞΕ στη Νοτ. Αφρική, το ποσοστό και οι χώρες προέλευσης αυτών:

Χώρες προέλευσης ΑΞΕ στη Νοτ. Αφρική	2016
Ηνωμ. Βασίλειο	38,4%
Ολλανδία	21,4%
Η.Π.Α	6,8%
Γερμανία	5,0%
Κίνα	4,2%
Ιαπωνία	3,8%
Αυστραλία	3,1%
Λουξεμβούργο	2,9%
Ελβετία	1,1%

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Νοτ. Αφρικής Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Γιοχάνεσμπουργκ

Το συνολικό απόθεμα ΑΞΕ προερχόμενο από το Ην. Βασίλειο ανέρχεται σε \$ 54 δισ., ποσό που αντιπροσωπεύει το 60% περίπου των επενδύσεων από κ-μ της Ε.Ε. προς τη Νοτ. Αφρική.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις εγχώριων οικονομικών αναλυτών, οι σημαντικότεροι κίνδυνοι, λόγω Brexit, για τη Νοτ. Αφρική περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

1. Διακύμανση διμερούς εμπορίου Νοτ. Αφρικής - Ηνωμ. Βασιλείου

Εάν επαληθευτούν οι προβλέψεις για μείωση του βρετανικού ΑΕΠ, συνεπεία του Brexit, τότε είναι σχεδόν βέβαιη και η μείωση της καταναλωτικής ζήτησης στη βρετανική αγορά, η οποία συνεπάγεται και μείωση των βρετανικών εισαγωγών. Οι εκτιμήσεις για μείωση του βρετανικού ΑΕΠ κυμαίνονται από -8% (σε περίπτωση “σκληρής” εξόδου χωρίς συμφωνία) έως -3% (σε περίπτωση “μαλακής” εξόδου με κάποιου είδους συμφωνίας). Το Ηνωμένο Βασίλειο συγκαταλέγεται μεταξύ της 6^{ης} και 7^{ης} μεγαλύτερης οικονομίας στον κόσμο, αποτελώντας τον ένατο μεγαλύτερο εξαγωγέα και τον έκτο μεγαλύτερο εισαγωγέα στον κόσμο, ενώ διαθέτει τα δεύτερα μεγαλύτερα αποθέματα άμεσων ξένων επενδύσεων, μετά τις Η.Π.Α. Ως «Σημαντική Ανεπτυγμένη Οικονομία-Major Advanced Economy» οι αναλυτές εκτιμούν ότι η βρετανική οικονομία, μετά το αρχικό σοκ από το Brexit, θα αρχίσει σταδιακά να ανακάμπτει.

Ειδικότερα όσον αφορά στις νοτιοαφρικανικές εξαγωγές προς το Ηνωμένο Βασίλειο, οι οποίες το 2017, ανήλθαν σε € 3,090 δισ. (ποσοστό 3,9% επί του συνόλου των νοτιοαφρικανικών εξαγωγών), ακόμη και με το “χειρίστο σενάριο” συρρίκνωσης της βρετανικής οικονομίας, μεταξύ -2.5% και -5.0% του ΑΕΠ, το 2020 (εφόσον υιοθετηθεί σχέδιο “σκληρού” Brexit), οι αρνητικές συνέπειες του Brexit στη Νοτ. Αφρική είναι πιθανόν να είναι οριακές. Ωστόσο οι εξαγωγές ορισμένων κατηγοριών προϊόντων, αναμένεται να επηρεασθούν, όπως: φρέσκα φρούτα (τροπικά φρούτα, σταφύλια, εσπεριδοειδή), κρασιά, οχήματα και ανταλλακτικά αυτών, πολύτιμα μέταλλα και λίθοι.

2. Τουριστικές εισροές

Ο αριθμός των βρετανών τουριστών που επισκέπτονται σε ετήσια βάση τη Νοτ. Αφρική ανέρχεται, κατά μέσο όρο, σε 448.000, αριθμός που αντιστοιχεί στο 18,5% του συνόλου των επισκεπτών της Νοτ. Αφρικής ανά έτος, ενώ οι ετήσιες τουριστικές εισροές από το Ην. Βασίλειο εκτιμώνται σε περίπου € 300 εκατ. Οι επιπτώσεις από το Brexit, εκτιμάται ότι, στη χειρότερη περίπτωση, θα επιδράσουν στην μείωση του νοτιοαφρικανικού ΑΕΠ κατά 0,1%.

3. Δυσκολίες πρόσβασης στην Ενιαία Αγορά

Ένα σημαντικό στοιχείο ανησυχίας για τις νοτιοαφρικανικών συμφερόντων επιχειρήσεις, με έδρα το Ηνωμ. Βασίλειο, είναι εάν θα έχουν πρόσβαση στην Ενιαία Αγορά της Ε.Ε. μετά το τέλος του 2019, καθώς και κατά πόσο αυτό θα επηρεάσει το επίπεδο πρόσβασής τους στην οικονομία του Ην. Βασιλείου. Σε περίπτωση “σκληρής” εξόδου, οι νοτιοαφρικανικών συμφερόντων επιχειρήσεις θα απολέσουν, μεταξύ άλλων, το πλεονέκτημα της “ίσης μεταχείρισης” έναντι άλλων αντίστοιχων κοινοτικών επιχειρήσεων, όσον αφορά στη συμμετοχή τους σε δημόσιους διαγωνισμούς και συμβάσεις, κρατικές προμήθειες, επενδυτικά σχέδια και πρωτοβουλίες, ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων.

4. Μελλοντικές συμφωνίες συνεργασίας καθώς και εμπορικές συμφωνίες

Η εκτίμηση των πιθανών επιπτώσεων του Brexit στη Νότια Αφρική περιπλέκεται περαιτέρω από την ανάγκη διαπραγμάτευσης μιας καινούργιας συμφωνίας μεταξύ Νοτίου Αφρικής και Ηνωμένου Βασιλείου, προκειμένου να αντικατασταθεί η ήδη υπάρχουσα με την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συμφωνία Οικονομικής Εταιρικής Σχέσης-ΣΟΕΕ/Economic Partnership Agreement-EPA), αφού με την έξοδο του Ην. Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν θα ισχύει πλέον η συμφωνία διμερούς εμπορίου.

Υπάρχει επίσης σοβαρό ενδεχόμενο χειροτέρευσης των διαδικασιών εισαγωγής νοτιοαφρικανικών προϊόντων στη βρετανική αγορά, τουλάχιστον για ένα αρχικό διάστημα, αφού η νέα συμφωνία μεταξύ Νοτίου Αφρικής και Ηνωμένου Βασιλείου θα τελεί υπό διαπραγμάτευση. Ο στόχος της Νοτίου Αφρικής για να αποφύγει αυτή την δυσάρεστη κατάσταση, θα είναι να διαπραγματευτεί, ίσως και σε προσωρινή βάση, μια εμπορική συμφωνία με το Ηνωμένο Βασίλειο που θα είναι αντίστοιχη ή βελτιωμένη σε σχέση με την υφιστάμενη συμφωνία με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Δεδομένης της κυριαρχίας της Ε.Ε. στις οικονομικές συναλλαγές του Ηνωμένου Βασιλείου, η βρετανική κυβέρνηση έχει επικεντρωθεί, στις διαπραγματευτικές διαδικασίες με την Ε.Ε., ενώ η σύναψη εμπορικών συμφωνιών με χώρες της Υποσαχάριας Αφρικής και ειδικότερα τη Νοτ. Αφρική, δεν αποτελεί άμεση προτεραιότητα για το Ηνωμ. Βασίλειο.

Οι προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει η Νοτ. Αφρική στις διμερείς της σχέσεις με το Ην. Βασίλειο, εν αναμονή της κατάληξης των διαπραγματεύσεων του Brexit, συνοψίζονται στις εξής επιλογές:

- ελαφρά τροποποίηση της πρόσφατης υπογεγραμμένης συμφωνίας ΣΟΕΕ/EPA, προκειμένου να καλύψει τις διμερείς εμπορικές σχέσεις για μια σύντομη μεταβατική περίοδο
- αποδοχή της ήδη υφιστάμενης συμφωνίας ΣΟΕΕ/EPA με κατάλληλη λεκτική προσαρμογή
- διαπραγμάτευση για την υπογραφή μιας εντελώς νέας εμπορικής συμφωνίας (εκτιμάται ότι σε αυτή την περίπτωση, θα χρειασθούν τουλάχιστον δύο χρόνια διαπραγματεύσεων, ανάμεσα στη Νοτ. Αφρική και το Ην. Βασίλειο για την επίτευξη συμφωνίας για ένα νέο εμπορικό καθεστώς δασμών και ποσοστώσεων, ενώ και το τελικό αποτέλεσμα θεωρείται αβέβαιο)
- αποδοχή της υφιστάμενης συμφωνίας ΣΟΕΕ/EPA, αλλά επαναδιαπραγμάτευση των όρων και προβλέψεων που αφορούν την Κοινή Αγροτική Πολιτική-ΚΑΠ, αφού πλέον το Ην. Βασίλειο δεν θα είναι μέλος της Ε.Ε.

Οι εκτιμήσεις των οικονομικών αναλυτών είναι αμφίσημες. Με τις μέχρι τώρα ενδείξεις, ακόμα και στη χειρότερη περίπτωση ενός “σκληρού” Brexit, αυτό είναι πιθανό να έχει οριακή μόνο επίπτωση στην οικονομία της Νοτίου Αφρικής. Από την άλλη, το Brexit και χωρίς τις δεσμεύσεις της ΚΑΠ, μπορεί να δώσει την ευκαιρία στις νοτιοαφρικανικές επιχειρήσεις, και ειδικότερα του αγροτικού τομέα, να προωθήσουν δυναμικά τις εξαγωγές τους στο Ην. Βασίλειο στους τομείς των κρασιών, φρούτων, βοδινού κρέατος και ζάχαρης.

Απόστολος Μιχαλόπουλος
Σύμβουλος ΟΕΥ Α'
Προϊστάμενος του Γραφείου ΟΕΥ